

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут філології
кафедра германської філології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ (ПІБ)
« 04 » _____ 20 20 р.

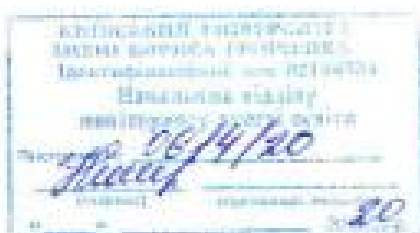
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА: ЛІТЕРАТУРА НІМЕЧЧИНИ»

для студентів 3 курсу

спеціальності
освітнього рівня
освітньої програми
спеціалізації

035 Філологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
035.04.02 Мова і література (німецька)
035.04 Германські мови і літератури
(переклад включно)

Київ – 2020

Розробники:

Зайченко Олена В'ячеславівна, старший викладач кафедри германської філології Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Окопна Яна Володимирівна, доцент кафедри германської філології Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри германської філології

Протокол від «29» серпня 2019 р. № 1

Завідувач кафедри (І.Р. Буніятова)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої професійної програми (керівником проектної групи) 035.04.02 Мова і література (німецька)
(назва освітньої програми)

29 . серпня . 2019 р.

Гарант освітньої професійної програми

(керівник проектної групи) (О.В.Шапочкіна)

Робочу програму перевірено

_____ . 20__ р.

Заступник директора (Л.І.Заяць)

Пролонговано

на 2023 /2024 н.р. Фон Тайган-АВ «31» 08 2023 р., протокол № 4

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____) , «__» 20__ р., протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____) , «__» 20__ р., протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____) , «__» 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	фахова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	німецька	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180	
Курс	3	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	42	42
Модульний контроль	6	6
Семестровий контроль		30
Самостійна робота	42	12
Форма семестрового контролю	-	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчального курсу «Світова література: Література Німеччини» - ознайомити студентів із особливостями зародження, становлення та розвитку німецької художньої літератури, повідомити про її суспільне, ідейно-моральне та естетичне значення як в культурі Німеччини, так і в межах всесвітньої літератури і культури; надати загальний огляд творчості німецьких письменників, зупиняючись на найголовніших творах та літературних явищах, а також характеризуючи при цьому історично-літературні процеси, що відбувалися в Німеччині від дохристиянської доби до сьогодення.

Завдання курсу:

Основними завданнями курсу «Література Німеччини» є:

- дати студентам уявлення про те, як історично складалась література Німеччини, які жанри формувалися у різні історичні періоди, наскільки

вони були популярними у сучасників і як впливали на формування особистості;

- дати студентам узагальнений аналіз творчості письменників, які визначають колорит, стиль і літературний рівень свого часу і на їхньому фоні розглядати детально творчість найвидатніших авторів;
- розширити знання студентів про історію та культуру Німеччини, традиції німецького народу;
- ознайомити студентів з творчістю письменників, які творили в різних жанрах;
- навчити студентів аналізувати художній текст у лінгвістичному та прагматичному аспектах.

Курс передбачає розвивати у студентів також *загальні та фахові компетентності спеціальності*, а саме:

- уміння практично застосовувати п'ять видів мовленнєвої діяльності іноземної мови (аудіювання, читання, говоріння, письмо, переклад);
- здатність інтегровано застосовувати мовні знання німецької мови (фонетичні, лексичні, граматичні, стилістичні) у широкому спектрі комунікативних ситуацій приватного, громадського, наукового і професійного життя;
- здатність застосовувати у професійній сфері ґрунтовні знання багатолітературної спадщини Німеччини та Західної Європи, безперервного зв'язку новітніх літератур з традицією;
- вміння застосовувати у професійній сфері ґрунтовні знання з формування і розвитку літературного процесу в німецькомовних країнах у новітній час у контексті знакових суспільно-політичних подій сучасного глобалізованого світу;
- уміння використовувати у професійній діяльності знання культурних і мовно-літературних зв'язків України з німецькомовними країнами.

Діяльність студентів у Центрах компетентностей

Основною метою організації навчальної діяльності в Центрах компетентностей є розвиток особистості філолога, викладача, який володіє розвиненими рефлексивними вміннями, спрямованими на самоаналіз своїх професійних дій, образу, поведінки, стану; вміє самостійно діяти; несе відповідальність за свої рішення й дії. Робота студентів у Центрі спрямована на організацію професійної підготовки майбутнього філолога, викладача німецької мови, тобто формування професійно орієнтованих комунікативних

мовленнєвих компетенцій; розвиток прагнення до науково-дослідної діяльності.

Види робіт:

лекції; практичні заняття; самостійна робота; критичне та аналітичне читання наукової та фахової літератури; здійснення індивідуальної навчально-дослідної діяльності на основі інтернет-джерел та конспектів; індивідуальні та групові консультації із викладачами; дистанційна освіта з опорою на електронні навчальні курси; студентська проектна діяльність; гурткова робота; участь у дискусіях, дебатах тощо. Особливе місце посідають творчі завдання, метою яких є розробка власних навчально-практичних проектів у руслі новітніх вимог акціональної педагогіки.

Які практичні навички та практичні компетентності здобувають:

- теоретичні: створити у студентів теоретичну базу знань з Літератури Німеччини, яка, спираючись на раніш отримані знання з історії німецької мови, країнознавства, зарубіжної літератури тощо, розкриває головні принципи процесу викладання німецької літератури в загальноосвітній школі й зумовлює формування уявлення про специфіку і роль німецької літератури в розвитку світогляду учнів; висвітлити головні події в історії літератури Німеччини, ознайомити з найвидатнішими представниками німецької літератури різних епох та напрямків мистецтва, що розширить знання студентів про країну, мова якої вивчається, й сприятиме їх духовному розвитку.

- практичні: сформувати у студентів аналітичне ставлення до літератури взагалі, та літератури Німеччини зокрема, та розвивати в студентів навички аналізу та літературно-критичної оцінки будь-якого літературно-художнього твору, з урахуванням приналежності останнього до певної літературної або мистецької течії, історичної доби тощо.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання та розуміння:

- демонструвати глибокі знання основ філології у дисципліні: Світова література: література Німеччини;
- виявляти глибокі знання та розуміння сучасних підходів до аналізу тексту і дискурсу;
- розумітися на аналізуванні та продукуванні художніх текстів різної стилістичної спрямованості основною іноземною мовою;

- виявляти глибокі знання та розуміння теорії і історії мовознавства, когнітивної лінгвістики, психо- і соціолінгвістики як теоретичної бази дослідницької і прикладної діяльності в галузі вітчизняного і зарубіжного мовознавства.
- демонструвати глибокі знання та розуміння з основних тенденцій сучасного вітчизняного і зарубіжного літературознавства.

Застосування знань та розуміння:

Студенти повинні *знати*:

- основні етапи розвитку літератури Німеччини;
- особливості творчого шляху найвизначніших майстрів слова, їхній внесок у розвиток німецької літератури;
- принципи й методи аналізу художнього тексту;
- особливості образного мислення, притаманного різним періодам та їхні прояви у художніх творах;
- літературно-художній контекст минулого, що забезпечує входження у сучасне літературне життя.

Студенти повинні *вміти*:

- орієнтуватися в історико-літературних та теоретичних проблемах курсу;
- аналізувати літературні феномени у їх співвідношенні з культурно-історичними подіями доби та естетичними настановами авторів;
- визначати типологічні зв'язки та національну специфіку літератури у конкретний історичний період;
- аналізувати художні тексти як тексти культури;
- творчо застосовувати набуті знання у власній практиці.

Формування суджень:

- Доступно й аргументовано пояснювати сутність прочитаних творів і власну думку щодо них.
- Аналізувати, порівнювати, класифікувати і багатоаспектно і об'єктивно оцінювати різні художні твори;
- Аналізувати та робити самооцінку та оцінку результату / продукту діяльності та способів його досягнення.

**4. Структура навчальної дисципліни
«Світова література: Література Німеччини»**

Тематичний план

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна робота
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Модульний контроль	
V семестр							
Німецька література від перших писемних пам'яток до творчості німецьких письменників XIX століття.							
Змістовий модуль 1. Становлення та розвиток німецької літератури у добу Середньовіччя.	26	2		8		2	14
Змістовий модуль 2. Література епохи Відродження та Гуманізму (XV-XVII ст.) Література XVII ст.	32	4		12		2	14
Змістовий модуль 3. Література XVIII ст.	32	2		14		2	14
Усього за V семестр	90	8		34		6	42
VI семестр							
Література Німеччини XIX – XX століття. Новітня німецька література.							
Змістовий модуль 4. Література Німеччини XIX ст.	20	2		12		2	4
Змістовий модуль 5. Література Німеччини XX ст.	20	2		12		2	4
Змістовий модуль 6. Новітня німецька література (кін. XX – початок XXI ст.)	20	2		12		2	4
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього за VI семестр	90	6		36		6	12
Усього за навчальний рік	180	14		70		12	54

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Німецька література від перших писемних пам'яток до творчості німецьких письменників ХІХ століття.

Тема 1. Введення в основи дисципліни. Перші літературні пам'ятки. Придворно-лицарська література

Загальні відомості про Літературу Німеччини. Специфіка, мета й завдання курсу ЛН. Місце курсу ЛН в системі професійної підготовки вчителя іноземних мов.

Історичні та культурні передумови зародження літератури у германців. Дохристиянські пам'ятки німецької літератури (*Мерзебурзькі заклинання, Пісня про Хільдебранта*). Література духівництва (750-1170). Придворно-лицарська література (1170-1250): епос (Гартман фон Ауе *Бідний Генріх*, Вольфрам фон Ешенбах *Парціваль*, Готфрід Страсбурзький *Трістан та Ізольда*), героїчний епос (*Пісня про Нібелунгів, Пісня про Кудрун*), міннезанг та придворний віршований роман (Вальтер фон дер Фогельвайде, Генріх фон Вельдеке). Література пізнього середньовіччя (1250-1500): бюргерська література, містерія та карнавальна комедія, народні книги та народна пісня.

Тема 2. Епоха відродження, гуманізму та реформації

Німецька культура та література в ХVІ столітті (епоха Відродження, Гуманізму та Реформації): історичні та культурні передумови. Доба Відродження в Німеччині. Німецька література часів Гуманізму (1400-1550): діяльність Еразмуса Роттердамського (*Хвала дурості*), Себастьяна Бранта (*Корабель дурнів*), Томаса Мурнера (*Присяга дурнів*) та ін. Література Реформації: значення діяльності Мартіна Лютера (95 тез, переклад Біблії); шванки (*Тіль Ойленшпінгел, мешканці Шильди, Ганс Сакс Країна Шларафен*) та ін.

Тридцятирічна війна (1618 - 1648) та її наслідки. Німецька культура та література часів Бароко (1600-1700): лірика (Мартін Опітц *Книга про німецьку поезію*), драма (драматичні твори Андреаса Гріфіуса та ієзуїтська драма), роман (творчість Ганса Якоба Крістофеля фон Гріммельсгаузена, його шахрайські романи *Пригоди Сімпліція Сімпліціссімуса* та ін.).

Тема 3. Доба просвітництва

Семирічна війна (1756 - 1763). Доба Просвітництва в німецькій культурі та літературі (ХVІІІ століття). Письменницька діяльність Йогана Крістофа Готшеда, Фрідріха Готліба Клопштока, Крістофа Мартіна Віланда та ін.

Життя і творчість Готгольда Ефраїма Лессінга (його драми: *Міс Сара Сампсон*, *Мінна фон Барнгельм*, *Емілія Галотті*, *Натан Мудрий* та ін.; критичні та теоретичні твори: *Листи стосовно новітньої літератури*, *Лаокоон, або про межі живопису та поезії* та ін.).

Головні риси та представники стилю Рококо в німецькій літературі.

Просвітницька течія „Буря і натиск” (середина XVIII століття). Зростання самосвідомості німецького бюргерства і формування антифеодальних сил. Вплив Едуарда Янга та Жан Жака Руссо. Літературна діяльність Йоганна Готфріда Гердера, Міхаеля Рейнгольда Ленца, Готфріда Аугуста Бюргера та інших представників течії „Буря і натиск”.

Тема 4. Доба Класицизму

Доба Класицизму (1775 - 1810): історичні та культурні передумови. Класична література: поняття „класицизм” та „класика” (Йоганн Йоахім Вінкельманн, Іммануель Кант). Йоганн Вольфганг Гете (1749 - 1832): життя і творчість.

Гете як представник літературного напрямку „Буря і натиск”: молодий Гете (1749 - 1775). Лірика й балади (*Книга Аннетте*, *Лейпцігська книга пісень*; *Дика роза*, *Побачення і розлука*, *Вільшаний король* та ін.), драми (*Гец фон Берліхінген із залізною рукою* та ін.), епічні твори (*Страждання молодого Вертера* та ін.).

Гете як класик: Веймарський період (1775 - 1805). Дружба та співпраця з Шіллером. Ліричні твори Гете (пісні, гімни, сонети, балади, елегії), драми (*Іфігенія в Тавриді*, *Егмонт*), епічні твори (*Літа науки Вільгельма Майстера*, *Герман і Доротей*) та ін.

Творчість зрілого Гете (1805 - 1832). Смерть Шіллера. Останній роман (*Літа мандрів Вільгельма Майстера*), ліричні твори, драма *Фауст* – найважливіший твір літературної спадщини Й.В.Гете.

Йоганн Крістоф Фрідріх Шіллер як видатний німецький поет, драматург доби Просвітництва і Класицизму. Демократизм і гуманістичний характер п'єс Шіллера *Розбійники*, *Підступність і кохання* та ін.; втілення ідей „веймарського класицизму” в творах *Дон Карлос*, трилогії *Валленштейн*, *Марія Стюарт*, *Вільгельм Тель* та ін. Балади Шіллера.

Творчість інших представників німецької літератури періоду Класицизму (Фрідріха Гельдерліна, Генріха фон Клейста та ін.).

Тема 5. Доба романтизму в німецькій літературі

Історичні та культурні передумови виникнення (Французька буржуазна революція (1789 - 1794) та її наслідки: терор, ненависть та розчарування; зростання влади Наполеона й активізація національних сил в Німеччині; розвиток філософії та естетики (Іммануїл Кант, Георг Вільгельм Фрідріх Гегель) та ін.).

Період раннього Романтизму в Німеччині (1795 - 1805) - Йєнська школа. Діяльність Августа Вільгельма та Фрідріха Шлегелів, Йоганна Готліба Фіхте, Людвіга Тіка, Новаліса (Фрідріха фон Гарденберга) та ін.

Гейдельберзький період німецького Романтизму (1805 - 1830). Літературна спадщина Клеменса Брентано, Ахіма фон Арніма, Якоба та Вільгельма Грімм, Адальберта фон Шамісо, Йозефа фон Айхендорфа та ін. Звернення поетів-романтиків до усної народної творчості.

Реальність і фантазмагорія в творах Ернста Теодора Амадея Гоффманна *Золотий горщик*, *Малюк Цахес на прізвисько Циннобер*, *Життєві погляди kota Мура* та багатьох інших.

Модуль 2. Література Німеччини XIX – XX століття. Новітня німецька література.

Тема 6. Доба бідермейер в німецькій літературі

Доба Бідермейер в німецькій літературі (Фердінанд Раймонд, Йоганн Нестрой, Йєреміас Готтгельф, Аннетте фон Дросте-Хюльзгофф, Едуард Мьоріке та ін.). Представники та діяльність групи „Молода Німеччина” (Карл Гутцков, Людольф Вінбарг, Теодор Мундт та ін.). Творчість Генріха Гейне як романтика (збірки *Вірші*, *Книга пісень*). Політична спрямованість та сатира в творах Гейне як члена групи „Молода Німеччина” (*Сілезькі ткачі*, *Корабель рабів*, *Гренадери*, *Атта Троль*, *Німеччина. Зимова казка* та інших віршах і баладах; у епічній сповіді *Дорожні картини* тощо).

Німецька література у другій половині XIX століття. Історичні передумови (Буржуазно-демократична революція 1848-1849рр. у Німеччині. Отто фон Бісмарк і утворення Німецької імперії у 1871р. Усунення Бісмарка та початок доби Імперіалізму). Літературні напрямки та їх представники: політичний реалізм (Фрідріх Геббель, Конрад Фердінанд Мейер, Фрідріх Ніцше, Готтфрід Келлер, Теодор Шторм, Вільгельм Раабе, Теодор Фонтане); натуралізм (Герхард Гауптманн); імпресіонізм тощо.

Тема 7. Німеччина на початку ХХ століття

Історичні та культурні передумови. Політична та економічна криза. Перша (1914 - 1918) та друга (1939 - 1945) світові війни. Розподіл Німеччини на ФРН та НДР. Занепад економіки після другої світової війни. Відбудова Німеччини. Група 47.

Культура та література: основні тенденції та напрямки в німецькій літературі ХХ століття (символізм, експресіонізм, реалізм тощо). Вплив європейської та російської літератури на літературу Німеччини: культурні традиції та новаторство в творчості німецьких письменників. Головні теми літературних творів.

Тема 8. Від натуралізму до символізму

Творчість Штефана Георге, Хуго фон Гофманшталя, Райнера Марія Рільке, Крістіана Моргенштерна, Рікарди Гух та інших представників німецького символізму в літературі.

Експресіонізм у ліриці (Георг Тракл, Георг Хейм та ін.), у драмі (Франк Ведекінд, Ернст Барлах та ін.) та епічних творах (Альфред Дьоблін, Ганс Генні Янн та ін.). Франц Кафка – німецькомовний письменник-експресіоніст з Праги. Сюрреалізм та реалізм, фантастичні елементи в творах Кафки; тема відчуження людини, її жахів та почуття провини (оповідання *Вирок*, *У виправній колонії*, *Перевтілення* та ін., романи *Процес*, *Палац*, *Америка*).

Німецька література постекспресіоністського періоду. Томас Манн – письменник-реаліст, засновник інтелектуального роману. Викриття буржуазного суспільства, відстоювання ідей гуманізму та прогресу в романах і новелах Т.Манна (романи *Будденброки*, *Чарівна гора*, *Лотта у Веймарі* та ін., новели *Тоніо Креггер*, *Смерть у Венеції* та інші твори).

Генріх Манн – основоположник соціально-політичного роману, продовжувач традицій німецької сатири (романи *Професор Унрат*, *Вірнопідданий*). Активна антифашистська позиція в історичному романі-діалогії про короля Генріха IV.

Ганс Фалада – автор критично-реалістичних романів (*Маленька людина, що ж далі?*, *Вовк серед вовків*). Викриття жорстокості та злочинності фашизму в романі *Кожний помирає на самоті*.

Тема 9. Письменники «втраченого покоління»

Ліон Фейхтвангер – письменник-гуманіст (романи *Потворна герцогиня*, *Єврей Зюсс* та ін.), який виступав проти війни (драма *Військовополонені*, драматичний роман *Томас Вендт*). Соціальні протиріччя суспільства,

попередження про загрозу фашизму, проблеми емігрантів та подальша доля Німеччини в трилогії *Зал очікування. Гойя або важкий шлях пізнання* – один з найкращих творів у жанрі біографічного роману.

Бертольт Брехт – видатний драматург, поет, режисер, прозаїк, засновник „епічного” театру (п'єси *Тригрошова опера, Матінка Кураж та її діти, Життя Галілея* та ін., збірка віршів *Домашній псалтир*).

Герман Гессе – шлях від романтика до філософа: розкриття природи людини та одвічний пошук сенсу життя (романи: *Петер Каменцінд, Кнульп, Деміан, Степовий вовк, Гра в бісер* та ін.). Лауреат Нобелівської премії у 1946р.

Вольфганг Борхерт – символ нової літератури Німеччини. Тема зрадженого покоління і загубленої молодості та зародження нових ідеалів у новелах Борхерта. Розгубленість солдат, що повернулись з війни (новели *Кульбаба, Кухонний годинник, Хліб* та ін., драма *Перед дверима*).

Еріх Марія Ремарк (Крамер) – письменник-гуманіст, який виступав проти фашизму та мілітаризму. Реалізм та глибокий песимізм у зображенні Німеччини між двома світовими війнами: тема зрадженого покоління й загубленої молодості (*На західному фронті без змін, Три товариші, Люби ближнього свого, Триумфальна арка, Час жити і час умирати, Чорний обеліск, Ніч у Лісабоні* та ін.).

Тема 10. Післявоєнна література та література сучасності.

Генріх Белль – автор романів (*Де ти був, Адаме?, І не сказав ні слова, Дім без господаря, Більярд о пів на десяту* та ін.), серйозних та веселих оповідань, коротких історій (*Поїзд приходив вчасно, Мовчання доктора Мурке* та ін.), в яких майстерно зображена тема війни та фашизму й тяжке життя людини в післявоєнні часи. Лауреат Нобелівської премії (1972).

Творчість Стефана Цвайга, Анни Зегерс, Макса Фріша, Фрідріха Дюрренматта, ГюнтераГраса, Йоганна Бобровські, Пауля Целана, Інгеборг Бахманн та ін. письменників Німеччини ХХ століття.

Німецька література після возз'єднання Німеччини. Ситуація в країні після возз'єднання. Стосунки між східними та західними німцями, їх відображення у літературних творах. Оповідання К.Вольф «*Що лишається?*». Нові форми роману – «роман Повороту» (Wenderoman) або «роман єдності» (Einheitsroman). Дискурс переборення наслідків минулого (Г.Грасс «*Траєкторія краба*», М.Мозебах «*Вестенд*», роман В.Кемповські «*Ехолот*». «Синдром штазі» та явище «сповідальної літератури» (Е.Льост «*Ніколаікірхе*», «*Die Stasi war mein Eckermann*», В.Гільбіг «*Я*», Г.Грасс «*Широке поле*», «*У цибулинні*». П.Зюскінд – представник постмодернізму.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1

Практичне заняття 1-4.

Доба Середньовіччя, Ренесансу та Гуманізму.

План

1. Літературна періодизація доби Середньовіччя.
2. Характеристика епохи Середньовіччя.
3. Твори епохи – епос, середньовічна лірика, лицарський роман.
4. Епоха Ренесансу та Гуманізму.
5. Автори та твори цієї епохи.
6. Порівняння середньовічних творів.
7. Опис змісту творів доби Ренесансу та Гуманізму.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – С.30-47.

Практичне заняття 5-7.

План

1. Характеристика Барокко. Ознаки цього стилю.
2. Мистецтво та музика Бароко.
3. Барокові роман, драма, лірика, сонети та епіграми.
4. Загальна характеристика доби Просвітництва.
5. Ключові поняття та представники епохи.
6. Визначення лейтмотивів та авторських задумів творів епох Бароко та Просвітництва.
7. Аналіз сонетів епохи Барокко

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – С.48-67.

Практичне заняття 8-10

Течія «Буря та натиск». Німецька класична література.

План

1. Історичне підґрунтя епохи.
2. Тенденції та ознаки епохи Класицизму.
3. Ключові поняття та твори епохи.
4. Представники епохи – Шіллер, Гете та інші.
5. Літературний аналіз віршованих та прозових творів Й.Гете
6. Літературний аналіз віршованих та прозових творів Ф.Шіллера.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА,2006.– С.68-92.

Практичне заняття 11-17

Доба Романтизму. Епоха «Молодої Німеччини».

План

1. Тенденції, ознаки та історичне підґрунтя епохи Романтизму.
2. Автори, ключові поняття та етапи періодизації доби Романтизму.
3. Доба «Молода Німеччина» - ключові діячі епохи.
4. Аналіз творів доби Романтизму – творчі доробки К.Брентано, братів Грім, Г.Гейне.
5. Поезія втраченого покоління: літературно-стилістичний аналіз.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА,2006.– С.93-118.

Змістовий модуль II

Практичне заняття 18-23.

Течії: реалізм, натуралізм та експресіонізм.

План

1. Основні тенденції та ознаки доби Реалізму.
2. Визначальні напрями натуралізму.
3. Історичне підґрунтя та тенденції розвитку експресіонізму.
4. Ключові поняття та представники цих течій.
5. Характеристика новел та віршованих творів епохи Реалізму.
6. Літературний наліз натуралістичних творів.
7. Віршовані твори доби Експресіонізму: аналіз основних ідей.

Література

1. Мізін. К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – С.119-134.

Практичне заняття 24-29.

Літературний розвиток 1918-1945 років.

План

1. Політичне підґрунтя, тенденції та ознаки цієї доби.
2. Основні поняття епохи.
3. Література Веймарської республіки.
4. Автори цієї доби – Томас Манн, Франц Кафка, Ханс Фаллада.
5. Література Третього Рейху.
6. Характеристика новел та віршованих творів епохи Веймарської республіки.
7. Літературний наліз творів.
8. Віршовані твори 1918-1945 років: аналіз основних ідей.

Практичне заняття 30-35 Сучасна німецька література.

План

1. Літературний розвиток Федеральної Республіки Німеччина.
2. Літературний розвиток у ЕКС-НДР.
3. Німецька література після падіння Берлінської стіни.
4. Ключові поняття та твори цієї епохи.
5. Характеристика новел та віршованих творів сучасності.
6. Літературний наліз творів.
7. Віршовані твори сучасних німецькомовних авторів.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – С.165-180.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студента

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	5 семестр						6 семестр					
		Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	4	4	6	6	7	7	6	6	6	6	6	6
Робота на практичному занятті	10	4	40	6	60	7	70	6	60	6	60	6	60
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	6	30	7	35	6	30	6	30	6	30
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІЗ (творча робота)	30					1	30					1	30
Разом	-	-	90	-	123	-	168	-	122	-	122	-	152
Максимальна кількість балів		777											
Розрахунок коефіцієнта		12,9											

6.2. Завдання для самостійної роботи студента та критерії її оцінювання

Для самостійної роботи студентам рекомендується виконання творчих завдань, а саме:

- написання есе за тематикою, що вивчається;
- підготовка та презентація доповідей за проблематикою запропонованих тем;
- читання протягом року оригінальної художньої літератури;
- читання періодичних видань німецькою мовою;
- прослуховування радіопередач іншомовних радіостанцій; перегляд телевізійних програм та фільмів німецькою мовою;
- здійснення віртуальних екскурсій місцями видатних німецьких письменників, відвідування музеїв, виставок, експозицій та інших заходів, пов'язаних з вивченням німецької літератури.

Самостійна робота з курсу полягає також у підготовці до практичних занять, а саме – складання монологів-повідомлень німецькою мовою.

Комунікативне завдання: охарактеризувати літературну добу за планом:

1. Характеристика літературної епохи – головні ознаки та ключові поняття.
2. Найвідоміші автори епохи.
3. Визначні твори епохи

Побудувати 20-22 складних речень німецькою мовою щодо розвитку літературного процесу у Німеччині за орієнтовною тематикою:

<i>Епоха Середньовіччя.</i> <i>Доба Ренесансу.</i> <i>Доба Гуманізму.</i> <i>Епоха Бароко.</i> <i>Доба Просвітництва.</i> <i>Напрямок «Буря та натиск».</i> <i>Епоха Класицизму.</i>	<i>Доба Романтизму.</i> <i>Напрямок «Молода Німеччина».</i> <i>Доба Реалізму.</i> <i>Доба Натуралізму.</i> <i>Доба Експресіонізму.</i> <i>Доба 1918-1945 років.</i> <i>Епоха Сучасності.</i>

Написання есе/підготовка доповіді

Написання есе/підготовка доповіді сприяє вихованню активної особистості, яка вміє грамотно, зв'язно, логічно, дохідливо й чітко сформулювати свою думку щодо будь-якого питання. Такий вид роботи розвиває креативні уміння, спрямований на активізацію навчально-пізнавальної діяльності,

розвитку творчого потенціалу особистостей та продуктивного, критичного їхнього мислення. Обсяг есе/доповіді складає 200-220 слів. Максимальна кількість балів за есе/доповідь – 10.

Структура есе /доповіді:

- Вступ – суть проблематики.
- Основна частина – виклад ключової проблеми та аналіз наявних у літературі та суспільному житті фактів.
- Висновок – узагальнення та висловлення власної думки.

Критерії оцінювання:

При підготовці (5 балів):

1. дотримання тематики та структури презентації/есе/доповіді;
2. змістовність презентації/есе/доповіді;
3. гарне оформлення презентації/есе/доповіді;
4. мовна правильність;
5. креативність викладу думок.

При представленні (5 балів):

1. використання мовних засобів та комунікативних структур на рівні B2;
2. мовна правильність;
3. зв'язність;
4. темп мовлення;
5. вміння комунікативно взаємодіяти з аудиторією.

Програмою також передбачено виконання **творчої роботи** – презентації у кожному семестрі. *Творча робота* є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення теоретичного та практичного матеріалу навчальної дисципліни. *Творча робота* з курсу «Література Німеччини» – це вид самостійної роботи студента, яка відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета творчого завдання: самостійне вивчення частини навчального матеріалу з метою поглиблення знань з німецької літератури, розширення кругозору, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Завдання – презентувати автора з будь-якої літературної епохи (за вільним вибором студента, але відповідно вивченим модулям) та стисло охарактеризувати його творчий доробок у форматі презентації Power Point.

Кількість слайдів – 15

Структура презентації:

- титульний слайд,
- структура (план) презентації,
- слайди з викладом матеріалу,
- висвітлення власної позиції до тематики автора,
- враження від роботи над презентацією,
- завдання для аудиторії,
- завершальний слайд.

Оцінка є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студента з навчальної дисципліни «Література Німеччини». Максимальна кількість балів за творчу роботу – 30.

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування вибору тематики.	2
2.	Дотримання плану презентації	2
3.	Мовна правильність оформлення презентації	3
4.	Інформативність викладеного матеріалу	3
5.	Змістовність, чіткість, мовна правильність усного представлення презентації	8
6.	Використання нової лексики при усному представленні презентації	3
7.	Наявність завдань для аудиторії	3
8.	Наявність ілюстрацій, фото тощо	3
9.	Використання в презентації аудіофайлів	3
Разом		30 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

За планом передбачено виконання 6-ти (3 в кожному семестрі) модульних контрольних робіт відповідно до тематики змістового модуля.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестових завдань на володіння теоретичними знаннями (15 балів) і висловлювання до запропонованої теми або висловлення думки щодо змісту прочитаного тексту (10 балів) Максимальна кількість балів за виконання модульної контрольної роботи -25.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль з дисципліни «Література Німеччини» у V семестрі за навчальним планом не передбачено.

Підсумковий контроль з дисципліни «Література Німеччини» здійснюється у VI семестрі у формі письмового іспиту.

Підсумковий бал є сумою поточного балу за два семестри (max 60) та екзаменаційного балу (max 40).

Екзаменаційний білет складається з трьох питань.

- I питання – висвітлення теоретичного питання (з модулів 1-3) – 10 балів;
- II питання – висвітлення теоретичного питання (з модулів 4-6) – 10 балів;
- III питання – виконання тесту – 20 балів.

Критерії оцінювання: відповідність змісту; володіння теоретичним матеріалом; логічність, повнота і ґрунтовність викладу; граматичні та комунікативні іншомовні компетенції; володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:

1. Stellen Sie die literarische Periodisierung von Mittelalter dar.
2. Nennen Sie die Kennzeichnungsmomente der Epoche von Mittelalter.
3. Stellen Sie die mittelalterischen Werke – Epos, Lyrik und Ritterroman dar.
4. Renaissance und Humanismus – erklären Sie Tendenzen und Merkmale von diesen Epochen.
5. Was wissen Sie über Autoren von Renaissance und Humanismus und ihre Werke?
6. Erzählen Sie über Erasmus von Rotterdam: sein Leben und seine Werke.
7. Erzählen Sie über Ulrich von Hutten: Präsentieren Sie sein Lebensweg und seine Werke.
8. Stellen Sie die Historische Hintergrund und Merkmale von Barock dar.

9. Präsentieren Sie die barocke Malerei und Musik und Lyrik, den barocken Roman, das barocke Drama und das barocke Dichtungsverständnis.
10. Stellen Sie den historischen Hintergrund der Epoche der Aufklärung dar.
11. Bestimmen Sie die Kennzeichnungsmomente der Epoche der Aufklärung.
12. Präsentieren Sie Schlüsselbegriffe von der Epoche der Aufklärung.
13. Was wissen Sie über Lessings Kritik an Gottsched und Lessings Dramen?
14. Erzählen Sie über Nathan der Weise und seine Werke.
15. Erzählen Sie über die Fabeldichtung der Aufklärung. Präsentieren Sie Lessings Fabel als Instrumente der Aufklärung.
16. Stellen Sie den geistergeschichtlichen Hintergrund von Sturm und Drang. Erzählen Sie über Tendenzen und Merkmale von dieser Epoche.
17. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Aufklärung und stellen Sie bekannte Autoren der Epoche (Jacob Lenz, Friedrich Schiller) dar.
18. Erzählen Sie über den Roman des Sturms und Drangs: Goethes Werther. Erklären Sie die Kompositionsprinzipien im Werther.
19. Beschreiben Sie die Besonderheiten der Lyrik des Sturms und Drangs, besonders Goethes Lyrik.
20. Stellen Sie die Epoche der Klassik dar. Welche Tendenzen und Merkmale sind für diese Periode typisch?
21. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: Bildung statt Revolution, den menschlichen Idealzustand und das Charakterschöne.
22. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: die griechische Antike als Muster, kulturelle Leistungen zur Zeit der Klassik.
23. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: die klassische Lyrik, das klassische Drama (Iphigenie aus Taurus).
24. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: Goethes Faust.
25. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: Goethes Wilhelm Meister.
26. Präsentieren Sie die allgemeine Charakteristik der Epoche der Romantik_ ihre Tendenzen und Merkmale.
27. Erzählen Sie über Poetik und Stil, Inhalt und Struktur Novalis Werk „Heinrich von Ofterdingen“ oder „Lehrlinge zu Sais“.
28. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Romantik: die Poetisierung des Lebens, die Grundmotive der romantischen Dichtung, die Perioden der Romantik.
29. Was wissen Sie über Periode „Biedermeier: Das junge Deutschland“? Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche, ihre Tendenzen und Merkmale.

30. Was wissen Sie über die Periode „Vormärz: Das junge Deutschland“? Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche, ihre Tendenzen und Merkmale.
31. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche des jungen Deutschlands: parteiische und politische Literatur, die Politisierung der Lyrik.
32. Erzählen Sie über Georg Büchner und seinen Abkehr vom idealistischen Drama. Nennen Sie Unterschiede zwischen klassischem und sozialem Drama.
33. Berichten Sie über Biedermeierliche Beschaulichkeit.
34. Erzählen Sie über Heinrich Heine – einen Emigrant zwischen allen Stühlen.
35. Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche des Realismus, ihre Tendenzen und Merkmale.
36. Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche des Naturalismus, ihre Tendenzen und Merkmale.
37. Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche des Expressionismus, ihre Tendenzen und Merkmale.
38. Stellen Sie Literatur als verklärtes Abbild der Realität. Bestimmen Sie formale Erzählungsprinzipien der Literatur des Realismus. Beschreiben Sie den resignativen Grundton des poetischen Realismus.
39. Berichten Sie über den Roman „Effi Briest“ als Übermacht gesellschaftlicher Konventionen.
40. Bestimmen Sie Naturalismus als Gegenbewegung zum politischen Realismus. Stellen Sie das Programm der Naturalisten dar.
41. Was wissen Sie über den naturalistischen Sekundenstil und naturalistische Lyrik?
42. Berichten Sie über das Drama „Weber“ von G. Hauptmann.
43. Stellen Sie die Weltuntergangsstimmung des Impressionismus dar.
44. Berichten Sie über historischen und politischen Hintergrund der literarischen Entwicklung zwischen 1918 und 1945 und die geistig-kulturelle Situation in der Weimarer Republik.
45. Berichten Sie über Tendenzen und Merkmale der literarischen Entwicklung zwischen 1918 und 1945 und Literatur in der Weimarer Republik.
46. Was wissen Sie über literarische Reaktionen in der Weimarer Republik? Berichten Sie dazu über die Entwicklung neuer poetischer Konzepte in der Prosa, Drama und Lyrik.
47. Berichten Sie über den Übergang vom Kaiserreich zur Republik in den Romanen von Thomas und Heinrich Mann. Stellen Sie Stationen des Niedergangs in den Buddenbrooks.
48. Was wissen Sie über den Roman „Doktor Faustus“ von Thomas Mann.
49. Berichten Sie über Werken von Franz Kafka und seine Parabelhafte Darstellungen der Hilfslosigkeit des Menschen.

50. Berichten Sie über Lebensweg von Franz Kafka und sein Werk „Kleiner Mann - was nun?“
51. Was können Sie zur Situation der Literatur im Faschismus berichten? Erzählen Sie über Autoren, die den Freitod wählten.
52. Berichten Sie über Tendenzen und Merkmale und Phasen der literarischen Entwicklung der Gegenwartsliteratur.
53. Berichten Sie über die Phasen der literarischen Entwicklung in der Ex-DDR und stellen Sie die Werke dieser Epoche dar.
54. Präsentieren Sie die deutsche Literatur nach dem Mauerfall.
55. Berichten Sie über die unmittelbare Nachkriegsliteratur und Vergangenheitsbewältigung und Gegenwartskritik der Literatur (Günter Grass, Bernhard Schlink, Heinrich Böll u.a.).
56. Berichten Sie über Katastrophenbewusstsein und Fortschrittskritik in den Tragikomödien Friedrich Dürrenmatts.
57. Was wissen Sie über die Tendenzen der Lyrik in der Gegenwartsliteratur?

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни «Література Німеччини»

Разом на **V семестр**: 90 год.: лекції – 8 год., практичні заняття –34 год., модульний контроль - 6 год., самостійна робота – 42 год.

Разом на **VI семестр**: 90 год.: лекції – 6 год., практичні заняття –36 год., модульний контроль - 6 год., самостійна робота – 12 год., семестровий контроль – 30 год., підсумковий контроль – екзамен.

Тиждень	вересень-грудень			лютий-травень			
Модулі	модуль I	модуль II		модуль III	модуль IV	модуль V	модуль VI
Назва модуля	Становлення та розвиток німецької літератури у добу Середньовіччя	Література епохи Відродження та Гуманізму. Література XVII ст.		Література XVIII ст.	Література Німеччини XIX ст.	Література Німеччини XX ст	Новітня німецька література
Теми лекцій	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7
Присутність на лекції (7 б.)	1	1	1	1	1	1	1
Практичні заняття	№ 1-4	№ 5-10		№ 11-17	№ 18-23	№ 24-29	№ 30-35
Присутність на практичному занятті (35 б.)	1 x 4 = 4	1 x 6 = 6		1 x 7 = 7	1 x 6 = 6	1 x 6 = 6	1 x 6 = 6
Робота на практичних заняттях (350 б.)	10 x 4 = 40	10 x 6 = 60		10 x 7 = 70	10 x 6 = 60	10 x 6 = 60	10 x 6 = 60
Самостійна робота (235 б.)	5 x 4 = 20	5 x 6 = 30		5 x 7 = 35	5 x 6 = 30	5 x 6 = 30	5 x 6 = 30
	Творча робота (презентація) (30 балів)				Творча робота (презентація) (30 балів)		
Модульний контроль (150 б.)	МКР № 1 (25б.)	МКР № 2 (25б.)		МКР № 3 (25б.)	МКР № 4 (25б.)	МКР № 5 (25б.)	МКР № 6 (25б.)
Кількість балів за модуль	90	123		138	122	122	122
Підсумковий контроль	екзамен (max. 40 балів)						
Разом за навчальний рік	777 балів +екзамен						

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. История немецкой литературы в 5-ти томах / Под ред. Балашова П.А., В.М.Жирмунского и др. – М.: Высшая школа, 1996.
2. Жарова И.И., Равкина О.Е. Читаем по-немецки. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2000. – 384 с.
3. Мізін. К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006.– 336с.
4. Фіськова С. Історія німецької літератури. Періоди, напрямки розвитку, ідеї, постаті: Навчально-методичний посібник. – Львів: ПАІС, 2003.– С.340
- 5.Наливайко Д.Теорія літератури й компаративістика/К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – 347 с.

Додаткова

6. Brauneck M. u.a. Autorenlexikon deutschsprachiger Literatur des 20. Jahrhunderts. – Reinbeck bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag GmbH, 1995. – 928 S.
7. Grabert W., A.Mulot. Geschichte der deutschen Literatur. - Bayerischer Schulbuch-Verlag, 1973. – 494 S.
8. Hoffmann F.G., Rösch H. Grundlagen, Stile, Gestalten der deutschen Literatur. – Frankfurt am Main: Hirschgraben Verlag, 1986. - 424 S.
9. Rothmann K. Kleine Geschichte der deutschen Literatur, 2000. – 414 S.